

נציבות תלונות הציבור על שופטים

לשכת הנציב אשר קולה
ס. נשיא, שופט מחוזי (בדימוס)

י' בסיון תשפ"ו
26 במאי, 2026
מספרנו: 286/26 / בית משפט השלום

תמצית החלטה

ועוד על הרגישות הנדרשת בזמן מצב חירום

תקציר: השופטת חייבה בהוצאות מי שלא התייצבו לדיון ביום פתיחת מבצע "שאגת הארי" חרף הסבריהם אודות הנסיבות הנצרכות לעניין, ואף דחתה את בקשתם לאחר מכן לבטל את ההוצאות. החלטות השופטת מצויות במסגרת סמכותה שבדין. עם זאת מן הראוי לשוב ולציין, כי מוטב ששופט לא ינהג בנוקשות יתר (תמצית החלטה 442/23 מיום 27.6.23 על החובה שלא לנקוט נוקשות יתירה ושלא להפנות בעל דין לערכאת הערעור שעה שבידי בית המשפט לפתור על אתר תקלה שלא נגרמה באשמת אותו בעל דין), ולא כל שכן במצבי חירום (תמצית החלטה 431/25 מיום 3.9.25 בעת מצב חירום שומה על היושב בדין לנקוט באופן מוגבר בתבונה וברגישות, נוכח טענה של בעל דין או בא כוחו כי לא עלה בידו להתייצב בבית המשפט בשל מצב החירום במועד וכמו כן טוב יעשה בית המשפט אם ינהג בהם במצב דברים זה לפני משורת הדין). בשים לב למצב הביטחוני באותו יום ולמצוקה אותה חוו המבקשים, כמו גם למידע השגוי שלדבריהם נמסר להם מהמוקד הטלפוני של בית המשפט, אודות קיום הדיון ו/או מיקומו, היה בידי השופטת לנקוט, ולו לפני משורת הדין, ומיטיבה הייתה היא לנהוג, באופן מתחשב יותר בשאלת ביטול ההוצאות או למצער הפחתתן.

תמצית התלונה

1. המתלוננת הינה אחת המבקשים בבקשה למתן צו למניעת הטרדה מאיימת שנקבע לדיון במעמד שני הצדדים. משלא התייצבו המבקשים לדיון (אליו התייצב המשיב, שהינו עורך דין תושב העיר) הושטו עליהם הוצאות בסך 1,000 ₪ ובקשתם לאחר מכן לבטל את החיוב – נדחתה.
2. וביתר הרחבה - בתלונתה מסבירה המתלוננת, כי המבקשים (שאינם מיוצגים והינם תושבי העיר) לא התייצבו לדיון שנקבע ליום בו פרץ מבצע "שאגת הארי", לאחר ששהו לילה שלם במקלט, תוך חוסר וודאות ביטחונית מוחלטת, כשהם הורים לשלושה ילדים קטינים, שניים מהם בעלי צרכים מיוחדים. חרף האמור, מצאה השופטת כאמור לחייבם בהוצאות ולדחות בקשה שהגישו מאוחר יותר לביטול החיוב.
3. על פי הטענה, הדיון היה קבוע לשעה 10:30 ובשעה 11:30 התקבלה שיחה טלפונית ממזכירות בית המשפט בה נשאלו על אי התייצבותם, כשמיד לאחר מכן יצאו לבית המשפט אך בהגיעם אליו מצאו את בנין בית משפט השלום בעיר סגור, ונמסר להם כי הדיון הועבר למקום אחר (בית המשפט לענייני משפחה בעיר) אליו היה סיפק בידם להגיע רק כאשר הדיון כבר הסתיים.

4. לדעת המבקשים הנמקת השופטת לקתה בחסר והחלטתה התעלמה מטענות מהותיות ומראיות שהגישו.

תגובת השופטת

5. בתגובתה לתלונה מסרה השופטת, כי בשבתה כשופטת תורנית הובא לפתחה דיון במעמד הצדדים בבקשה על פי החוק למניעת הטרדה מאיימת והוא נותב אליה בהעדר תורן אזרחי באותו היום.

6. המשיב התייצב לדיון כפי שנצטווה. המבקשים לא התייצבו ובהעדר התייצבות ניתן היה למחוק הבקשה ולחייב את המבקשים בהוצאות. אלא שבית המשפט, באופן חריג, עקב המצב הלא ברור באותו יום, יום בו פרץ מבצע "שאגת הארי", מצא לנכון לבקש ממזכירת בית המשפט להתקשר טלפונית למבקשים להודיע להם כי הדיון מתקיים במועדו. תשובת המבקשים, כפי שנמסרה לבית המשפט על ידי המזכירות, הייתה שהם אינם מתכוונים להגיע, כשלטענתם הם התקשרו למוקד ונאמר להם שאינם צריכים להגיע. בהתאמה, נרשמה הערה על כך בפרוטוקול.

7. לדברי השופטת, להתנהלות המתוארת בתלונה כאילו המבקשים הגיעו בסופו של דבר אך המבנה של בית המשפט היה סגור אין סימוכין חיצוני. עובדתית המצב שתואר איננו נכון. המבנה לא היה סגור והראייה כי התקיים דיון בתיק אחר על פי החוק למניעת אלימות, בשעה סמוכה, לפני השופטת עצמה. המבקשים בתיק ההוא הגיעו לבית המשפט כפי שנצטוו, נכנסו להיכל שהיה פתוח וגם לאולמה של השופטת.

8. משכך מצאה השופטת, לדבריה, משהתייצב המשיב לדיון, לעשות שימוש בסמכותה ולפסוק הוצאות לחובת המבקשים שלא טרחו להתייצב לדיון בבקשתם אף לא לאחר שקיבלו הודעה בזמן אמת כי הדיון מתקיים.

9. לדברי השופטת, מדובר בהחלטה שיפוטית במסגרת סמכותו של בית המשפט.

10. לאחר מכן פנו המבקשים לבית המשפט לביטול ההחלטה לחיובם בהוצאות המשיב. בית המשפט העביר הבקשה למשיב לקבלת תגובתו. לאחר קבלת תשובת המשיב לבקשה, הם הגישו מיוזמתם תגובה נוספת. בית המשפט עיין בכל העמדות והמצורפים ונתן החלטה הדוחה הבקשה לביטול החיוב בהוצאות.

11. השופטת מסכמת דבריה באומרה, כי בית המשפט חייב צד בהוצאות במסגרת סמכותו לאחר שניתנה לכל הצדדים זכות תגובה ולאחר שכל החומר היה לעיני בית המשפט. מדובר בהחלטה שיפוטית שניתן היה להגיש השגה עליה בהתאם לדין בפני ערכאת הערעור תחת הגשת תלונה לנציב.

מסקנות והחלטה

12. לדברי השופטת, חרף פתיחת מבצע "שאגת הארי" היו שערי בית המשפט פתוחים ואף התקיים בפניה דיון בהליך אחר.

13. אלא שטענת השופטת בתגובתה, כי מבנה בית המשפט לא היה סגור, התייחס לבנין אחר של בית המשפט ואילו המתלוננים התייחסו, כך כעולה מתלונתם, לבית משפט השלום בעיר אשר לדבריהם היה סגור עקב מצב החירום ששרר באותו יום.

14. מהפרוטוקול לא עולה, שהמתלוננים הודיעו שלא יתייצבו לדיון. כל שנכתב בפרוטוקול, כך מפי מזכירת בית המשפט, שהם - המתלוננים - בררו ונמסר להם במוקד המידע הטלפוני שהם לא חייבים להתייצב.

15. עם זאת, ומשלא התייצבו המבקשים לדיון, הייתה השופטת מוסמכת בדין לחייבם בהוצאות המשיב שכן התייצב לדיון.

16. לאחר מכן דנה השופטת בבקשת המבקשים לבטל את החיוב ולא מצאה לנכון לקבלה. אין לומר, כי מדובר בהחלטה שאינה מנומקת, ולכל היותר מדובר בדיות ההנמקה אותה לא הוסמך הנציב לבחון.

17. עם זאת מן הראוי לשוב ולציין, כי מוטב ששופט לא ינהג בנוקשות יתר (השווה לענין זה החלטת הנציב הקודם כב' השופט (בדימוס) א. שהם בתמצית החלטה 442/23 מיום 27.6.23 על החובה שלא לנקוט נוקשות יתירה ושלא להפנות בעל דין לערכאת הערעור שעה שבידי בית המשפט לפתור על אתר תקלה שלא נגרמה באשמת אותו בעל דין), ולא כל שכן במצבי חירום (השווה תמצית החלטה 431/25 מיום 3.9.25 בעת מצב חירום שומה על היושב בדין לנקוט באופן מוגבר בתבונה וברגישות, נוכח טענה של בעל דין או בא כוחו כי לא עלה בידו להתייצב בבית המשפט בשל מצב החירום במועד וכמו כן טוב יעשה בית המשפט אם ינהג בהם במצב דברים זה לפנים משורת הדין).

18. לדברי הנציב, בשים לב למצב הביטחוני באותו יום ולמצוקה אותה חוו המבקשים, כמו גם למידע השגוי שלדבריהם נמסר להם מהמוקד הטלפוני של בית המשפט, אודות קיום הדיון ו/או מיקומו, היה בידי השופטת לנקוט, ולו לפנים משורת הדין, ומיטיבה הייתה היא לנהוג, באופן מתחשב יותר בשאלת ביטול ההוצאות או למצער הפחתתן. ואולם, שיקול דעתו של בית המשפט בדין אינו מונח לפתחו של הנציב בחוק ואינו מצוי בסמכותו.

19. משכך נדחתה התלונה, בכל הנוגע לסמכות הנציב להכריע בה.